INTEGRARE ȘI INCLUZIUNE

PROF.INV PRIMAR BĂCEANU CRISTINA
SC.GIMNAZIALA „VASILE ALECSANDRI" BRĂILA

Învățământ incluziv nu înseamnă doar să plasez un copil cu CES într-un colectiv de copii tipici, așteptând să se producă, de la sine, integrarea. Rezultatul va fi tocmai stigmatizarea și excluderea celui diferit. Este nevoie de legislație care să se aplice ferm, de sprijin de specialitate, de echipă interdisciplinară, de mijloacele materiale și umane. Este nevoie de timp în care lucrurile se fac bine, profesionist și este nevoie de constanță.

Deși, în România integrarea copiilor cu CES în învăţământul de masă este reglementată printr-o serie de acte normative, iar problematicile integrării şi incluziunii au fost abordate încă de la începutul anilor '90, rolul de profesor itinerant și de sprijin (rol ce apare încă din Legea privind Statutul Cadrului Didactic din 1997), a fost pus în aplicare concret, abia după anul 2000. În anul 2001 se aprobă metodologia de organizare şi funcţionare a serviciilor educaţionale pentru copiii/ elevii cu deficienţe integraţi în şcoala publică, prin cadre didactice de sprijin/ itinerante: „În România copiii cu dizabilităţi au acces la diferite forme de educaţie şi pot fi înscrişi, în funcţie de gradul de dizabilitate, în sistemul de învăţământ special sau în învăţământul de masă. Copiii cu deficienţe medii, cu dificultăţi de învăţare şi tulburări de limbaj, cu tulburări socio-afective sau comportament sunt integraţi în şcolile de masă unde pot beneficia de servicii educaţionale de sprijin." (OMEC nr. 4653/ 2001). Profesorul itinerant și de sprijin este persoana specializată în activităţile educative şi recuperatorii adresate copiilor integraţi în învăţământul de masă. El poate fi angajatul unei şcoli speciale, al unui centru şcolar sau chiar angajatul unei şcoli de masă.

Atribuţiile cadrului didactic de sprijin sunt multiple și adesea covârșitoare: colaborează cu comisia internă de evaluare continuă din şcoală/ centrul de resurse; colaborează cu întregul corp profesoral al unităţii de învăţământ în care este înscris copilul/ elevul; elaborează şi realizează planul de intervenţie personalizat şi adaptarea curriculară în parteneriat cu cadrele didactice de la grupă/ clasă; colaborează cu cadrele didactice de la grupa/ clasa în care sunt elevi cu cerinţe educative speciale; realizează evaluarea periodică a elevilor cu CES; consiliază familiile copiilor/ elevilor care beneficiază de serviciile de sprijin si colaborează cu acestea – lucruri enorme ca solicitare fizică și psihică a unui singur om!

Din punct de vedere legal normarea şi încadrarea cadrelor didactice de sprijin și itinerante se realizează în funcţie de numărul de copii cu CES şi de gravitatea afecţiunilor acestora: o normă de 16 ore pentru 8-12 copii/ elevi cu cerinţe educative speciale în grupe de grădiniţe/ clase din unităţi de învăţământ obişnuit o normă de 16 ore pentru 4-6 copii/ elevi cu deficienţe severe/ asociate, integraţi în grupe/ clase din şcoala obişnuită.

În realitate, în norma de 16 ore, profesorul itinerant ar trebui să lucreze cu un număr mult mai mare de copii, adesea dublu! mai mult decât atât,vorbim despre categorii diferite de CES, fiecare cu particularitățile sale,copiii nefiind repartizați unui cadru didactic pe criteriul aceluiași diagnostic. Continuitatea pe post reprezintă o altă problemă. Este foarte important ca profesorii de sprijin să aibă continuitate pe post după ce copiii cu CES s-au ataşat de ei și după ce s-au pus bazele unei relații de colaborare cu eficiență pentru ambele părți. Astfel, din cauza multiplelor atribuţii care revin profesorilor de sprijin, aceştia - din lipsa timpului fizic necesar - nu pot realiza cu succes toate aceste activităţi.

De aceea, credem că principala problemă este insuficienţa numărului de profesori de sprijin în raport cu numărul de copii cu CES din cadrul şcolilor unde îşi desfăşoară activitatea, sau chiar lipsa totală a profesorilor de sprijin din anumite unităţi de învăţământ. În anii 2004-2005 s-au stabilit măsuri de ameliorare a metodologiei de organizare şi funcţionare a Serviciilor educaţionale de sprijin pentru copiii cu CES: OMEC nr. 5379/ 2004, HG nr. 1251/ 2005. Aceste reglementări abordează diferite aspecte specifice integrării copiilor cu CES în învăţământul de masă: resurse umane, curriculum şi resurse educaţionale, resurse materiale şi financiare.

Pe lângă activităţile de intervenţie recuperatorie realizate de profesorii de sprijin, copiii cu CES ar trebui să beneficieze teoretic, și de alte servicii speciale: activităţi de recuperare fizică, consiliere şcolară, terapia tulburărilor de limbaj organizate de alţi specialişti: kinetoterapeuţi, medici, consilieri şcolari, psihologi, logopezi etc. Aceşti specialişti ar trebui să lucreze în echipă cu profesorul de sprijin, și să își acorde suport reciproc profesional şi uman, consultare, luare împreună a deciziilor în abordarea fiecărui caz. Primul pas pentru integrare este realizarea compensării. Procesul compensării poate contribui la medierea, la suplinirea unor funcţii psihice dereglate sau absente şi astfel la o dezvoltare aproximativ normală şi corespunzătoare vârstei.

A doua formă de intervenţie este recuperarea: folosirea sistematică şi eficientă a restanţelor funcţionale ale copilului. Integrarea este optimizată ,în cele mai fericite cazuri şi prin recuperarea prin psihoterapie: diminuarea trăirilor afective negative, a frustraţiei,a complexelor, a sentimentului de inferioritate şi inutilitate; prin stimularea încrederii în sine, prin conştientizarea cauzelor ce conduc sub o formă sau alta spre eşec, dar şi prin asumarea deficienţei.

Optimizarea integrării în grupul de covârstnici se face prin terapie educaţională – integrată; se face o corelare a formelor de terapie prin joc, terapie prin învăţare, terapie cognitivă, art-terapie, meloterapie, terapie ocupaţională. Așadar, în vederea realizării incluziunii, ar trebui să existe pe lângă profesorul de sprijin și alte resurse umane alocate serviciilor educative specializate: consilier şcolar, logoped care colaborează cu profesorul de sprijin, contribuind la recuperarea diferitelor tipuri de deficienţe, psihologul, kinetoterapeutul, psihoterapeutul etc.

Bibliografie

Ion Radu -„Psihologia educației și dezvoltării’’, Editura Academiei, București, 1983
Ghid de predare-învățare pentru copiii cu cerințe educative speciale, Ionel Mușu, Unicef, 2000 Alois Gherguț Psihopedagogia persoanelor cu cerințe special. Strategii diferențiate ți inclusive în educație, Editura Polirom, Iași, 2005